STORTINGET

Representantforslag 31 S

(2026–2027)

fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim, Mari Holm Lønseth, Anne Kristine Linnestad, Ove Trellevik, Aleksander Stokkebø og Erna Solberg

Dokument 8:31 S (2026–2027)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim, Mari Holm Lønseth, Anne Kristine Linnestad og Ove Trellevik om en nasjonal miljøfleksibilitetsordning

Til Stortinget

Bakgrunn

Havbruksnæringen er en av Norges viktigste eksportnæringer og en motor for verdiskaping, sysselsetting og bosetting langs kysten. Den er også en sentral del av norsk matsikkerhet og forsyningsberedskap. Solberg-regjeringen foreslo i 2021 en miljøteknologiordning. Stortinget har tre ganger, i 2023, 2024 og 2025, bedt regjeringen etablere en ordning som gir havbruksnæringen insentiver til å ta i bruk løsninger med lavere utslipp av lakselus. Fra 2024 har dette vært å innføre en teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning som reduserer lusepresset og stimulerer til utvikling av lav- og nullutslippsløsninger, jf. Vedtak nr. 606 (2023–2024). Til tross for Stortingets ettertrykkelige krav til regjeringen foreligger det ved fremsettelsen av dette representantforslaget bare en avgrenset ordning for nedtrukket kapasitet i tre produksjonsområder, og denne ordningen omfatter bare én teknologi, nemlig lukkede anlegg. Den utvidede ordningen som Stortinget har bestemt at skal senest tre i kraft i løpet av 2026, er etter det forslagsstillerne kjenner til, verken sendt på høring eller fastsatt og ikke nærmere redegjort for i forslaget til statsbudsjett for 2027. Forslagsstillerne fremmer saken på nytt, med tydelige krav til ordningens innretning og med en frist som gir regjeringen tid til å gjennomføre høring i tråd med utredningsinstruksen, men ikke tid til nye utsettelser. En miljøfleksibilitetsordning er helt vesentlig for å legge til rette for vekst og investeringer i havbruksnæringen, og det vil også kunne gi verftsindustrien nye oppdrag.

Innretningen av en utvidet ordning

Stortingets vedtak stiller funksjonskrav, ikke teknologikrav. Ordningen bør derfor bare stille krav til dokumentert lusenivå og til antall behandlinger mot lus, ikke til hvilken teknologi eller driftsform som benyttes for å komme dit. Det er den enkelte aktør som best kjenner hvilke løsninger som egner seg på den enkelte lokalitet, ut fra beliggenhet, infrastruktur, krafttilgang og lokale hydrografiske forhold. Der tradisjonelle merder kombinert med forebyggende driftsstrategier er tilstrekkelig til å innfri kravene, må dette kvalifisere fullt ut. Ordningen må også gjelde i alle produksjonsområder, uavhengig av farge i trafikklyssystemet, slik at like prestasjoner behandles likt i hele landet.

En hensiktsmessig innretning er en ordning med to nivåer, ett for lav luseproduksjon og ett for null luseproduksjon, med et sterkere insentiv jo lavere lusebidraget er. Et enkelt system med få nivåer er lettere å kommunisere, etterleve og forvalte, og det gir en tydelig trapp for aktører som vil ta omstillingen stegvis. Insentivet bør gis som kompensasjon på selskapstillatelsen (selskaps-MTB / maksimal tillatt biomasse), uten vederlag, der den kompenserende MTB-en beregnes som en andel av månedlig stående biomasse på den kvalifiserte lokaliteten (kvalifiserende MTB). Lokalitetens egen biomasseramme og de gjeldende miljøindikatorene forblir uendret, mens den frigjorte kapasiteten på selskaps-MTB

kan benyttes på selskapets andre lokaliteter innenfor de regulatoriske rammene som allerede gjelder.

Kompensasjonsnivåene må kalibreres slik at det samlede lusebidraget fra havbruk i sum går ned, kompenserende selskaps-MTB bør utgjøre en andel av kvalifiserende MTB som settes på ulike nivåer avhengig av graden av lusereduksjon, og de må følges av et gradvis og forutsigbart sanksjonsregime der kompensasjonen bortfaller ved brudd på vilkårene. Ordningen kan bygge på gjeldende regelverk og på den rapporteringen næringen allerede er pålagt, og kan derfor settes i verk raskt og uten økte administrative byrder.

En ordning for nulltuslipp er enklere å utforme regulatorisk, og regjeringen bør derfor innen utgangen av 2026 sende ut et forslag om dette. I tråd med havbruksforliket bør et forslag til ordning for lavutslipp foreslås senest innen utgangen av 2027. Det finnes i dag allerede teknologier for teknologisk verifikasjon av omfanget av luseproduksjon som tillates ved dispensasjon, og regjeringen bør innen tiden det tar å få fastsatt en lavutslippsløsning, klare å få godkjent teknologier for lusetelling.

Oppheving av forbudet mot samdrift og samlokalisering

Mange av investeringene knyttet til en miljøfleksibilitetsordning vil være krevende for de minste aktørene. I en del tilfeller vil nye anlegg og teknologiske løsninger også kreve tilkobling til kraftnettet. Omstillingen over til investeringer i nye bærekraftige løsninger i havbrukssektoren må ikke skje på en måte som utelukker de minste. Dagens forbud mot samdrift gjør det vanskelig for de mindre aktørene å gå sammen om å investere og prøve ut ny teknologi. En oppheving av dagens forbud mot samdrift vil gjøre at også små og mellomstore aktører gis reell mulighet til å delta i miljøfleksibilitetsordningen og i omstillingen til lav- og nullutslippsløsninger. Nye produksjonsformer krever investeringer som ofte forutsetter samarbeid mellom selskaper, og forbudet mot samdrift og samlokalisering i akvakulturdriftsforskriften § 49 bør derfor oppheves.

På bakgrunn av dette mener forslagsstillerne at følgende overordnede prinsipper skal legges til grunn for utformingen av ordningen:

- Ordningen skal gi en samlet nedgang i luseproduksjonen fra havbruket.
- Kravene knyttes til dokumenterte resultater, ikke til valg av teknologi, slik at alle driftsformer deltar på like vilkår.
- Ordningen skal gjelde i hele landet og i alle produksjonsområder.
- Ordningen skal kunne innføres raskt, med hjemmel i dagens regelverk og basert på rapportering næringen allerede leverer, uten økte administrative byrder.
- Ordningen skal gjelde for eksisterende og nye tillatelser.
- Ordningen skal ligge fast som en del av det fremtidige forvaltningsregimet, slik at aktørene tør å investere langsiktig i forebyggende løsninger.

Slik vil miljøfleksibilitetsordningen bygge opp erfaringene, datagrunnlaget og forvaltningspraksisen som et fremtidig reguleringsregime kan stå på, uten å forskuttere de valgene Stortinget skal ta når reguleringsmodellen legges frem, jf. Vedtak nr. 1039 (2024–2025).

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen snarest og senest innen utgangen av 2026 legge frem forslag til en utvidet miljøfleksibilitetsordning for nullutslippsløsninger i havbruksnæringen som gjøres gjeldende i alle produksjonsområder, uavhengig av farge i trafikklyssystemet.
2. Stortinget ber regjeringen snarest, og senest innen utgangen av 2027, fastsette den utvidede miljøfleksibilitetsordningen for lavutslipp i havbruksnæringen.
3. Stortinget ber regjeringen innen utgangen av 2027 oppheve forbudet mot samdrift og samlokalisering for kommersielle matfisktillatelser i akvakulturdriftsforskriften § 49 første ledd annet punktum.

22. oktober 2026

Bård Ludvig Thorheim **Mari Holm Lønseth** **Anne Kristine Linnestad**

Ove Trellevik **Aleksander Stokkebø** **Erna Solberg**

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon